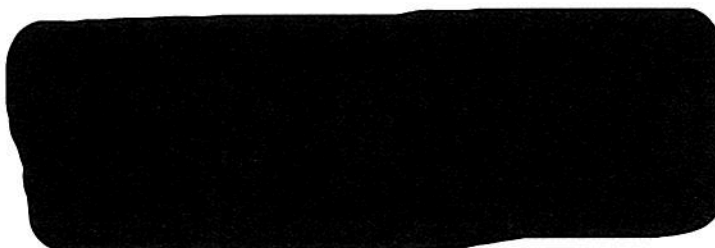

dr Marcin Liana
Zastępca Dyrektora
Narodowego Centrum Nauki
ZRP.051.7.2025

Kraków, 17 września 2025 r.

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na petycję złożoną w Narodowym Centrum Nauki w dniu 18 czerwca 2025 r., zawierającą następujący postulat:

- obligatoryjnego stosowania zasady przyznawania grantów NCN na podstawie weryfikowalnego opisu przedmiotu projektu zgłoszonego przez Wnioskodawcę, przedstawiam stanowisko Centrum.

Po zapoznaniu się z treścią petycji, stwierdzono, że spełnia ona wymogi formalne określone w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 870), a przedstawiony w petycji ww. postulat został wnikliwie przeanalizowany.

Narodowe Centrum Nauki (dalej: „NCN” lub „Centrum”), powołane na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 153, z późn. zm.) to agencja wykonawcza, której zadaniem jest finansowanie badań podstawowych realizowanych w formie projektów badawczych, stypendiów doktorskich oraz staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktora. Kwalifikacja projektów do finansowania odbywa się na zasadzie oceny wniosków złożonych w konkursach NCN. Proces oceny wniosków przebiega przy współpracy z wybitnymi polskimi i zagranicznymi naukowcami – ekspertami NCN.

Badania podstawowe to prace eksperymentalne lub teoretyczne, podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów, bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne. Badania podstawowe należy odróżnić od badań stosowanych, które zorientowane są przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Oznacza to, że wnioski w oczywisty sposób aplikacyjne nie mogą być finansowane

przez NCN. Podczas oceny wniosków wątpliwości mogą budzić te z nich, w których aspekt poznawczy przeplata się z aspektem zastosowania wyników badań w praktyce. W ocenie tego kryterium należy brać pod uwagę istotność proponowanych badań dla rozwoju określonej dyscypliny nauki, a także całego systemu nauki w obszarze czystego poznania. Badania naukowe mające za zadanie wdrożenie wyników należą już do domeny badań stosowanych i jako takie powinny być kierowane do innych agencji wykonawczych finansujących projekty stosowane, jak Narodowe Centrum Badań i Rozwoju lub Agencja Badań Medycznych.

Rada NCN przyjęła za podstawę procesu kwalifikacji i oceny projektów podział na 26 paneli dziedzinowych - paneli NCN (dyscyplin lub grup dyscyplin), tematycznie pokrywających cały obszar badań naukowych, w trzech głównych działach:

HS – Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce (6 paneli, HS1 - HS6),

ST – Nauki Ścisłe i Techniczne (11 paneli, ST1 - ST11),

NZ – Nauki o Życiu (9 paneli, NZ1 - NZ9).

Wszystkim tytułom paneli towarzyszy lista deskryptorów (pomocniczych określeń identyfikujących), wskazujących dziedziny badań objętych konkretnym panelem.

Wnioskujący o finansowanie badań samodzielnie dokonuje wyboru panelu, do którego składa wniosek.

Rada Narodowego Centrum Nauki, po wnikliwej analizie struktury wniosków złożonych w danym konkursie, ustala procentowy podział środków finansowych przeznaczony na realizację projektów pomiędzy trzy główne działy: HS, ST, NZ. Następnie Rada NCN określa wysokość środków przeznaczonych na finansowanie projektów złożonych w danym konkursie na podstawie analizy kosztów realizacji projektów złożonych w ramach poszczególnych dyscyplin lub grup dyscyplin oraz priorytetów ustalonych przez Radę.

Wnioski złożone w konkursach NCN podlegają ocenie formalnej i merytorycznej. Koordynatorzy Dyscyplin dokonują oceny formalnej, sprawdzając złożone wnioski pod kątem spełnienia warunków konkursów określonych przez Radę NCN. Ocena merytoryczna wniosków przebiega w dwóch etapach i jest prowadzona przez Zespoły Ekspertów wybierane przez Radę NCN dla każdego z paneli lub grup paneli, w zależności od sposobu procedowania przyjętego dla danego typu konkursu.

W pierwszym etapie oceny członkowie Zespołu Ekspertów sporządzają indywidualne oceny wniosków. Oceny te zostają uzgodnione podczas dyskusji przeprowadzanej podczas posiedzenia Zespołu Ekspertów. Po dyskusji, na podstawie decyzji podjętej przez Zespół Ekspertów, tworzony jest ranking wniosków zakwalifikowanych do drugiego etapu.

W przypadku konkursów dotyczących przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez NCN w zakresie projektów badawczych, podczas drugiego etapu oceny wniosków, eksperci zewnętrzni, niebędący członkami Zespołu Ekspertów oceniającego wniosek, sporządzają indywidualne oceny specjalistyczne wniosków. Oceny te prezentowane są podczas drugiego posiedzenia Zespołu Ekspertów przez członka zespołu wyznaczonego przez Przewodniczącego Zespołu. Po przeprowadzeniu dyskusji Zespół Ekspertów podejmuje decyzję o ocenie końcowej wniosków, wyrażonej poprzez pozycję każdego z nich na liście rankingowej.

W przypadku wybranych konkursów, członkowie Zespołu Ekspertów przeprowadzają rozmowę kwalifikacyjną z wnioskodawcą i ustalają końcową ocenę wniosku na podstawie indywidualnych ocen, wyników rozmów kwalifikacyjnych oraz analizy i dyskusji nad wnioskami.

Na każdym etapie oceny Koordynatorzy Dyscyplin czuwają nad przestrzeganiem zasad bezstronności i rzetelności ocen wykonanych przez ekspertów.

W trakcie oceny indywidualnej wniosków uwzględnia się zasady określone przez Radę NCN w stosownej dokumentacji konkursowej, w której uwzględnia się również procentowy wkład ocen poszczególnych kryteriów w ocenie wniosków oraz charakter tych ocen dla poszczególnych konkursów.

Eksperci NCN w realizowaniu swych zadań zachowują zasadę poufności w odniesieniu do procesu oceniania, treści oceny oraz osób ją przygotowujących. W szczególności Ekspert nie może wymieniać poglądów na temat ocenianego wniosku z kimkolwiek, włączając w to także innych członków Zespołu Ekspertów, z wyjątkiem dyskusji podczas posiedzenia Zespołu Ekspertów. Eksperci NCN są informowani, że nie mogą korzystać z narzędzi AI podczas oceny wniosków. NCN podkreśla, że ocena projektu musi pozostać efektem samodzielnej pracy Eksperta, który podpisuje oświadczenie o zachowaniu poufności. Oznacza to, że Eksperci nie mogą przekazywać treści wniosków do narzędzi zewnętrznych, także tych opartych na AI.

W celu przeprowadzenia dyskusji ocen wniosków, Koordynatorzy Dyscyplin organizują dwie sesje Zespołu Ekspertów. Przez „sesję” należy rozumieć wszystkie posiedzenia na danym etapie oceny merytorycznej.

Każdy członek Zespołu Ekspertów otrzymuje przed planowaną sesją niezbędne informacje dotyczące posiedzenia wraz z materiałami, które będą przedmiotem obrad i uzgodnień.

Koordinator Dyscyplin udostępnia do wglądu członkom Zespołów Ekspertów wszystkie wnioski wraz z ich ocenami.

Posiedzenia Zespołu Ekspertów prowadzi Przewodniczący tego zespołu lub inny członek zespołu wyznaczony w jego zastępstwie. W każdym posiedzeniu Zespołu Ekspertów uczestniczy, bez prawa głosu, Koordynator Dyscyplin. Decyzje Zespołu Ekspertów podejmowane są zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu Zespołu Ekspertów z wyjątkiem ostatecznego głosowania dotyczącego listy rankingowej, w trakcie którego obowiązuje większość bezwzględna. Z posiedzenia Zespołu Ekspertów sporządza się protokół, który podpisuje Przewodniczący danego zespołu. W protokole zamieszcza się treść rozstrzygnięć przyjętych przez Zespół Ekspertów, decyzje w sprawie ocenianych wniosków oraz tworzonych list rankingowych, w szczególności uzasadnienia decyzji Zespołu Ekspertów podjęte w toku prowadzonych dyskusji. Do protokołu dołącza się listę obecności z posiedzenia Zespołu Ekspertów.

Końcowa ocena wniosku jest wynikiem uzgodnień w Zespole Ekspertów, nie zaś jedynie średnią z ocen indywidualnych. Ocena punktowa wniosku ma charakter pomocniczy i stanowi punkt wyjścia do dyskusji nad oceną końcową. Podstawą decyzji o ocenie końcowej wniosku jest analiza zasadności finansowania wniosku na tle innych wniosków ocenianych w konkursie. Efektem prac Zespołów Ekspertów oceniających wnioski w danym konkursie jest:

- po pierwszym posiedzeniu - lista rankingowa wniosków zakwalifikowanych do II etapu wraz z uzasadnieniami;
- po drugim posiedzeniu - lista rankingowa wniosków zakwalifikowanych do finansowania oraz uzasadnienia ocen wszystkich rozpatrywanych wniosków, stanowiące podstawę do podjęcia odpowiednich decyzji przez Dyrektora NCN.

Wobec powyżej opisanych zasad dokonywania ocen wniosków o finansowanie przedsięwzięć badawczych finansowanych przez NCN należy stwierdzić, że Centrum realizuje zgłoszony przez Pana postulat:

- ocena projektów finansowanych przez NCN odbywa się na podstawie dokumentacji złożonej przez wnioskodawcę, w tym opisu przedmiotu projektu,
- opis ten stanowi kluczowy element oceny merytorycznej prowadzonej przez niezależnych ekspertów w dwóch etapach,
- cały proces oceny odbywa się zgodnie z obowiązującymi stosownymi regulacjami konkursowymi, w sposób transparentny, rzetelny i nadzorowany przez Koordynatorów Dyscyplin.

NARODOWE CENTRUM NAUKI

W związku z tym NCN stoi na stanowisku, że postulowana w petycji zasada jest już obecnie obligatoryjnie stosowana w ramach przyjętych procedur. Jednocześnie wymaga podkreślenia, że obowiązujące zasady zapewniają pełną weryfikowalność opisu przedmiotu projektu jako podstawy oceny, co czyni proces kwalifikacji projektów do finansowania zgodnym z najwyższymi standardami rzetelności naukowej i transparentności.

Z tego względu Narodowe Centrum Nauki nie dostrzega potrzeby zmiany obowiązujących zasad oceny projektów w zakresie wskazanym w petycji.

Z wyrazami szacunku
dr Marcin Liana
Zastępca Dyrektora
Narodowego Centrum Nauki

NARODOWE CENTRUM NAUKI

UL. TWARDOWSKIEGO 16, 30-312 KRAKÓW, TEL. +48 123419001, FAX 123419099, E-MAIL: biuro@ncn.gov.pl
REGON: 121361537, NIP: 6762429638